

بررسی نقش تعاملات اجتماعی در طراحی ساختمان‌های مسکونی در اردبیل

علی فرحمند گیگلو^۱، مهناز طالبی^۲

نویسنده مسئول:

۱) دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل A_farahmand68@yahoo.com

۲) دانشجوی دکتری معماری، دانشگاه آزاد اسلامی تبریز Azaravan.tarh@yahoo.com

چکیده:

انسان موجودی اجتماعی آفریده شده و برای رسیدن به نیازهای جسمانی و روانی خود ناچار به تعامل با افراد دیگر است. در گذشته تعاملات اجتماعی افراد در محل سکونت در میان فضاهای عمومی که بین خانه‌ها و در هر محله وجود داشته، بوده است. اما در دوران معاصر با وجود ارتباطات عمودی که در مجتمع‌های مسکونی قرن اخیر بوجود آمده، فقدان فضاهایی که این تعاملات صورت بگیرد کاملاً احساس میشود که عدم توجه به این نیاز اساسی انسان یعنی تعامل با دیگران، علاوه بر ایجاد معماری ناپایدار و غیر بومی میتواند صدمات جبران ناپذیری را به فرد و جامعه وارد نماید. تعامل اجتماعی به معنای رابطه بین دو نفر یا بیشتر است که منجر به واکنشی میان آنها شود و این نوع واکنش برای هر دو طرف شناخته شده است. این مطالعه، به روش کتابخانه‌ای و با استناد بر منابع معتبر و نتایج پژوهش‌های میدانی مرتبط، صورت گرفته است. صاحب نظران در زمینه تعاملات اجتماعی، به نقش فضاهای عمومی در ایجاد تعاملات اجتماعی تأکید می‌کنند و بر این باورند که بیش از هر عامل دیگری، حضور سایر افراد در فضا است که مردم را به خود جذب می‌کند.

کلمات کلیدی: مجتمع مسکونی، تعامل اجتماعی، معماری، اردبیل

مقدمه:

در دنیای امروز که بیش از ۷۵ درصد مردم در شهرها زندگی می‌کنند، شهرهای جدید نقش عمده‌ای در برنامه ریزی شهری جهت اسکان جمعیت ایفا می‌کنند. شهرهای جدیدی که وقتی صحبت از آنها به میان می‌آید، ذهن انسان را به سوی آرمان -شهرهایی مطابق با ایده‌های بدیع شهرسازی چون شهرهایی زیبا، امن و به مثابه کانون‌های قوی اجتماعی سوق می‌دهند. اما گاه در واقعیت چنین شهرهایی وجود ندارد. برنامه ریزان و طراحان شهری توجه خود را صرفاً جهت رسیدن

به اهداف و مقاصد کمی در برنامه ریزی شهرهای جدید معطوف کرده و ارتقای کیفی فضاهای شهری زیر سایه سنگین این برنامه ریزی کمی قرار گرفته است. در این میان قصور در ایجاد مطلوبیت کیفیت فضاهای عمومی شهری از مهم‌ترین مشکلاتی است که شهروندان به ویژه در شهرهای جدید با آن روبرو هستند. بخش عظیمی از زمان شهروندان در فضاهای شهری، در فاصله‌ی ترددهای روزمره طی شده و از این رو در ایجاد حس تعلق به محیط زندگی بسیار تأثیرگذارند. بدیهی است که در صورتی که فضاهای شهری از کیفیت مطلوبی برخوردار نباشند، تأثیر سوئی بر جنبه‌های گوناگون زندگی شهری به ویژه حیات مدنی، تعاملات اجتماعی و سلامت روحی و جسمی شهروندان خواهند داشت.

نیاز به دوست داشته شدن، نیاز به حمایت، نیاز به کسب امنیت و نیاز به پیوندجویی از نیازهای اساسی انسان هستند کته مازلو آنها را در سلسله مراتب نیازهای خود قرار داده است و به اهمیت آنها در خود شکوفایی فرد تأکید کرده است. روشن است در یک سوی این نیازهای فرد و در سوی دیگر ان اجتماع قرار دارد. معماری امروز شهرهای ما باعث بروز بسیاری از معضلات روحی ناشی از بحران بی هویتی در مردم شده است. کم شدن تعاملات اجتماعی و عدم وجود حس همبستگی میان مردم که بی هویتی شهری را باعث می‌شوند، از جمله مواردی است که معماری وظیفه حل آنها را بر عهده دارد. راه‌های زیادی برای برون رفت از این بحران وجود دارد و تاکنون نیز پیشنهاد‌های متعددی ارائه شده است. به دلیل غیر منطقی بودن بهبود شرایط به وسیله ایجاد تغییرات کلی در چهره شهرها، استفاده از فضاهای عمومی با توجه به ماهیت آنها در افزایش چشمگیر تعاملات مردمی برای رسیدن هرچه سریع‌تر به هدف به ما کمک می‌کند. امروزه شهرها در ارتفاع رشد کرده‌اند، بدون آنکه گسترش فضاهای باز و پارک محقق گردد. بلندمرتبه سازی، آزادی‌های آرمانی را به تمسخر گرفته است و همچنان شهر با انبوهی از مشکل نظیر نبود فضای باز جلوه‌گر است. (سیروس صبری، ۱۳۸۲: ۲۱). زندگی امروزی و پیامد آن